

สารบัญ

๑. คำอุทิศ.....	๑๓
๒. คำรำลึก.....	๑๕
๓. คำนำ.....	๑๗
๔. บทสรุปผู้บริหาร.....	๔๑

๑. เหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖	๔๑
-----------------------------	----

๑.๑ นิยาม	๔๑
-----------	----

(๑) อาจารย์ปรีดี พนมยงค์	๔๑
--------------------------	----

(๒) หมอประเวศ วะสี	๔๑
--------------------	----

(๓) อานันท์ ปันยารชุน อดีตนายกรัฐมนตรี	๔๒
--	----

(๔) ศ. ธีรยุทธ บุญมี	๔๒
----------------------	----

(๕) วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี	๔๓
------------------------------	----

(๖) ชัยวัฒน์ สุรวิชัย	๔๓
-----------------------	----

๑.๒ การก่อเกิดพลังของนักศึกษาประชาชนไทย	๔๗
---	----

บทบาท และฐานะของภาคส่วนที่สำคัญ

ในสังคมในช่วงนั้นกันที่เสริมหนุนฯ

(๑) บทบาทของพระมหากษัตริย์ไทย	๔๗
-------------------------------	----

(๒) บทบาทของรัฐบาล	
--------------------	--

จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์	๔๙
----------------------	----

(๓) บทบาทของนักศึกษาประชาชน	
-----------------------------	--

(ก่อนหน้าและส่งต่อ มาถึงยุค

๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖)	๔๙
-----------------	----

๒. ประมวลเหตุการณ์ ๑๔ ตุลา ๒๕๑๖

(ตามลำดับวัน)

	๕๒
๒.๑ ฝ่ายจอมพลถนอมฯ - ประภาส - ณรงค์	๕๒
๒.๒ ฝ่ายพลเอกกฤษณ์ สีวะรา - วิฑูร ยะสวัสดิ์	
- ประจวบ สุนทรางกูล	๕๘
๒.๓ ฝ่ายนักศึกษา ประชาชน	๖๑
๒.๔ ฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐ เกี่ยวกับการเปิดเผย	
ข้อมูลของเหตุการณ์	๖๖
๒.๕ บทบาทของอาจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์	
บุคคลสำคัญอีกท่านหนึ่งในเหตุการณ์	๖๘
๒.๖ พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย	๗๑
๒.๗ บทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์	๗๔
• ข้อมูลประกอบ ของ ๒ ฝ่าย ฝ่ายจอมพลถนอม	
กิตติขจร และ พลเอกกฤษณ์ สีวะรา	๗๕
๓. บทสรุปของประวัติศาสตร์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖	๗๘
๓.๑ เป็นเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์	
ประชาธิปไตยไทย ที่นักศึกษาประชาชน	
มีบทบาทสำคัญ	๗๘
๓.๒ การประเมินบทบาทที่เป็นจริงและถูกต้อง	
ของ “นักศึกษาประชาชน” ในเหตุการณ์	
๑๔ ตุลา ๒๕๑๖	๗๙
๓.๓ กระบวนการ ขั้นตอน จังหวะก้าว	
มีการเริ่มต้น สะสม พัฒนา มาจาก	
“การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย	๘๒

๓.๔ บทบาทของผู้นำนักศึกษาไทยและ
ผู้นำประชาชนในบางส่วน ที่ก่อให้เกิด
การเปลี่ยนแปลงฯ

๘๓

๔. บทเรียนสำคัญทางประวัติศาสตร์ หลังจาก

เหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ ถึง ๖ ตุลาคม

๒๕๑๙

๘๔

๔.๑ ผลเสียของการไม่ศึกษาบทเรียน

ของเหตุการณ์ ๑๔ ตุลา ๒๕๑๖ และ
เหตุการณ์สำคัญที่บ้านเมืองที่ผ่านมา

๘๕

๔.๒ การเคลื่อนไหวซ้ายจัดของขบวนการ
นักศึกษาประชาชนเป็นปัจจัยหนึ่ง
ที่ก่อปัญหาใหญ่ต่อสังคมไทย

๘๖

๔.๓ มาฟังความเห็นและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
จากฝ่ายซ้ายจัดฯ ในยุคนั้นจาก
คนที่อยู่ร่วมในเหตุการณ์

๘๗

๔.๔ ความคิดเห็นของ อาจารย์ณรงค์ เยาว์ ชัยเสรี
รองอธิการบดีธรรมศาสตร์
สมัย ดร. ป๋วยเป็นอธิการบดี

๘๘

๔.๕ ข้อคิดคำเตือนที่มีคุณค่า
จาก อาจารย์ป๋วย อึ้งภากรณ์
อดีตอธิการบดีธรรมศาสตร์

๘๙

- ส่งท้าย จาก “ความคิดเห็นของ อาจารย์ณรงค์ เยาว์ ชัยเสรี
และ อาจารย์ป๋วย อึ้งภากรณ์

๙๐

(๔) ผู้นำอาวุโส และนักการเมือง	๑๒๒
(๕) เหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวข้อง ช่วงระยะใกล้ ๆ	
เหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ (เพิ่มเติม)	๑๒๓
(๖) ความคิดเห็นของผู้นำสำคัญ ในบางแง่มุม	๑๒๖
• อาจารย์ ธีรยุทธ บุญมี	๑๒๖
• อาจารย์ปรีดี พนมยงค์	๑๒๗
• ท่านอานันท์ ปันยารชุน	
(ตอนเกิดเหตุ อยู่ต่างประเทศ)	๑๒๗
• ดร.สุรชาติ บำรุงสุข	๑๒๗
• รศ.ดร.บัณฑิต จันทรโรจนกิจ	๑๓๐
• นายพีรพล ตรียะเกษม	
(นายก อมร. ในช่วงนั้น)	๑๓๑
• กมล กมลตระกูล	๑๓๒

๕. การพัฒนาของการเมืองไทย มีใช่ง่ายเลย

และค่อนข้างยากมาก ๑๓๗

ขอนำความคิด ขั้นตอนพัฒนาการเมืองไทย ของนักวิชาการ และผู้นำสังคมบางท่านมานำเสนอความคิดทางการเมืองหนึ่งที่มีสาระน่าสนใจทางหนึ่ง ที่ยึดสภาพความเป็นจริงของสังคมไทย

๕.๑ จาก นิติ สงคราม สู่ ประวัติศาสตร์ สงคราม

โดย ศาสตราจารย์ธีรยุทธ บุญมี ๑๓๘

๕.๒ มุมมอง ท่านอานันท์ ปันยารชุน ๑๔๐

๖. ประเด็นเรื่องราวที่สำคัญ ที่เกิดขึ้น ในเหตุการณ์

๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖

๑๔๒

๖.๑ หลักการสำคัญ

๑๔๒

(๑) จุดแข็งหลักสำคัญของนักศึกษา คือ ความบริสุทธิ์ อิศระ จริ่งใจและจริงจัง ในการทำงานเพื่อบ้านเมือง ส่วนความบกพร่อง มีในทุกกลุ่มทุกฝ่ายด้วย

(๒) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นช่วงเช้า ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ หลังจากเลิกการประชุม และมีการสลายการชุมนุม

๖.๒ บทบาทและการดำเนินการของฝ่าย

พลเอกกฤษณ์ สีวะรา พลตรีวิฑูรย์ ยะสวัสดิ์

ในเหตุการณ์

๑๔๖

มีเรื่องราวหนึ่งที่สำคัญในเหตุการณ์ ซึ่งเป็นแผนทางกลยุทธ์ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง คือ

๖.๓ บทบาทและการดำเนินการของ ฝ่ายจอมพล

ถนอมประภาสและพันเอกณรงค์ในเหตุการณ์

จะขอเน้นหนัก “ข้อมูลตรง” ที่ผู้เขียนเข้าไป

เกี่ยวข้องเป็นหลัก (ชัยวัฒน์ สุรวิชัย)

๑๔๙

๖.๔ บทบาทของพระมหากษัตริย์ไทย

๑๕๒

๖. เอกสารประกอบ.....๑๕๙

๑. กรอบคิดของนักคิดไทย สายวิชาการ

๑๕๙

• นครินทร์ วนกิจไพบูลย์

๑๕๙

• ดร. สุรชาติ บำรุงสุข

๑๖๐

- สมชาย หอมละออ ๑๖๑
- อภินันท์ บัวหภักดี ๑๖๒
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล ๑๖๒
- อาจารย์วิทยากร เชียงกุล ๑๖๓

๒. ทำไมตำรวจใช้ความรุนแรงในเช้าวันที่

๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๖ ๑๖๔

๓. บทสัมภาษณ์ ผู้นำและคนในแวดวง ๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๖ ที่มีสาระ น่าสนใจ โดย ทีมงานของบริษัท ของคุณธีรพล นิยม ๑๖๕

(๑) ชัยวัฒน์ สุริวัชัย ๑ ใน ๑๓ กับรัฐธรรมนูญ เหตุการณ์ ๑๔ ตุลา ๑๖๕

(๒) อานันท์ ปันยารชุน อดีตนายกรัฐมนตรี ๑๖๖

(๓) ธีรยุทธ บุญมี นักวิชาการอิสระ อดีตผู้นำนักศึกษาในเหตุการณ์ ๑๔ ตุลา ๑๖๖

(๔) ศาสตราจารย์นายแพทย์ ประเวศ วะสี ราชภัฏรำไพพรรณี ๑๖๗

(๕) เศรษฐาธิวัฒน์ สุรินทร์คำ เจ้าหน้าที่ธุรการ มูลนิธิ ๑๔ ตุลา ๑๖๘

(๖) ดร.ประจักษ์ ก้องกีรติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๑๖๙

(๗) จิระนันท์ พิตรปรีชา นักเขียน อดีตผู้นำนักศึกษาในเหตุการณ์ ๑๔ ตุลา ๑๖๙

๔. หนังสือ ภาพยนตร์ สารคดี การนำเสนอข้อมูลฯ เกี่ยวกับเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๖ ๑๗๑

๕. การจัดงานรำลึกเหตุการณ์ประวัติศาสตร์
ประชาธิปไตยประจำปี ๑๗๖
๖. พิธีพระราชทานเพลิงศพวีรชน ๑๔ ตุลา ๒๕๑๖
ในวันที่ ๑๓-๑๕ ต.ค. ๒๕๑๗ ๑๘๐
๗. เหยี่ยววีรชน ๑๔ ตุลาฯ ๑๘๗
๘. HISTORY REPEATS ITSELF ‘ประวัติศาสตร์ซ้ำรอย’ ๑๘๘
๙. การเข้าสู่ความเป็นสังคมนิยมซ้ายจัดของ
ขบวนการนักศึกษาระหว่าง ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖
ถึง ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ ๑๙๑
(วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาอักษรศาสตร์
ดุสิตบัณฑิต ปี ๒๕๖๕ โดย จันทนา ไชยนาเคนท์
ขอขอบคุณยิ่ง)

๗. ภาพประกอบ.....๒๐๑

๑. หนังสือเรียกร้องรัฐธรรมนูญ
๒. รายชื่อ ๑๐๐ คน ที่ลงชื่อเรียกร้องรัฐธรรมนูญ
๓. รายชื่อ ๑๓ ภูมิภา เรียกร้องรัฐธรรมนูญ
๔. รายชื่อของ วีรชน ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖
๕. ภาพเหตุการณ์
 - (๑) ภาพเหตุการณ์เช้าวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๑๖
ที่โรงเรียนพลตำรวจบางเขนฯ
 - (๒) ภาพการประชุมร่วมของ กรรมการศูนย์
และรัฐบาลจอมพลถนอมฯ

- (๓) ภาพนักศึกษา เดินขบวน ชูภาพ
พระบรมฉายาลักษณ์ของในหลวงและสมเด็จพระเจ้า
- (๔) ภาพการชุมนุมของนักศึกษาประชาชน
ที่อนุสาวรีย์ประชาธิปไตยถนนราชดำเนิน
- (๕) ภาพชุมนุม บริเวณหน้าสวนจิตร
- (๖) ภาพของ ๑๓ กบฏรัฐธรรมนูญ
หลังจากการถูกจับกุม
- (๗) ภาพของเหตุการณ์ หลัง มีรัฐบาลใหม่
ภาพของ นายกฯ สัญญา ธรรมศักดิ์
- (๘) ภาพคณะสงฆ์สันติอโศก
เดินผ่านถนนราชดำเนิน
- (๙) อื่น ๆ
๖. ภาพการจัดงานรำลึกวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖
ที่มูลนิธิ ๑๔ ตุลา ภาพแสดงผู้ที่รำลึก
เนื่องในวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖
๗. ภาพบุคคลสำคัญในเหตุการณ์ จัดเป็นชุด
 - (๑) ในหลวง สมเด็จพระเจ้า
 - (๒) นายกสัญญา ธรรมศักดิ์
 - (๓) จอมพลถนอม ประภาส ณรงค์
 - (๔) พลเอกกฤษณ์ ประจวบ วิฑูรย์
 - (๕) ผู้นำนักศึกษา ธีรยุทธ สมบัติ เสกสรรค์
ดร.ประสาร พืชรพล เสาวนีย์ฯ
 - (๖) อาจารย์ป่วย และ อาจารย์นงเยาว์ ชัยเสรี